

Sundbo: Det glædede mig, at den højtærede Undervisningsminister i Dag tog Ordet og trak Linierne op for den frisindede Retning, som han mente, der havde været i den kirkelige Udvikling siden 60erne. Jeg beklager, at det ærede Medlem Hr. Borgbjerg ikke har været til Stede; det ærede Medlem har været forhindret ved et vigtigt Møde. Det er muligt, at det ærede Medlem vilde have gjort en Bemærkning til den højtærede Undervisningsminister og maaske ikke i alle Henseender vilde have været enig med ham, men jeg kan ikke nægte, at jeg for mit Vedkommende synes, det var en ganske anden Tone, der lød, end den, der har lydt i de senere Dage, i Særdeleshed en anden Tone end den, vi har hørt fra den højtærede Kirkeminister. Der har i disse Dage været nogen Strid om, hvem der var den sidste Grundtvigianer her i Landet. Man var ikke rigtig klar over, om det var det ærede Medlem Hr. Povlsen eller det ærede Medlem Hr. Moltesen eller det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersen; jeg har opfattet det saaledes, at det sidstnævnte ærede Medlem selv havde paa Følelsen, at han var den sidste Grundtvigianer. Jeg synes nu snarest, det maa være den højtærede Undervisningsminister, efter hvad vi har hørt i Dag, idet de Linier, den højtærede Undervisningsminister trak op, dog sikkert var mere i Overensstemmelse med den grundtvigske Opfattelse, end hvad det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersen fremførte.

Der var to Ting i den højtærede Ministers Udtalelser, som jeg syntes var særlig bemærkelsesværdige. Den ene var, at Menighedsraadene burde have Frivillighedens Præg. Deri er jeg ganske enig med den højtærede Minister; det falder ogsaa sammen med, hvad jeg udtalte, første Gang jeg havde Ordet, at Menighedsraadene kunde meget godt bestaa paa det rent kirkelige Omraade, medens det burde være Kommunalraad, som havde den økonomiske Bevillingsret. Den højtærede Minister udtalte dernæst, at Provstiudvalgene vilde give Kirken stive Former, hvad den højtærede Minister ikke var glad ved. Dette falder ogsaa sammen med, hvad baade det ærede Medlem Hr. Kammersgaard og jeg udtalte i Lørdags, nemlig at denne Ordning ikke er heldig for Kirken. Jeg takker den højtærede Minister, fordi han fremkom med disse Udtalelser, de var sikkert et nødvendigt Supplement til den i øvrigt meget interessante Debat om, hvem der var den sidste Grundtvigianer.

Maa jeg sige til det ærede Medlem Hr. Povlsen, at jeg naturligvis nok forstaaer, at han har sagt noget lignende saa ofte før,

som han sagde under denne Debat; thi en Politiker, der har talt saa meget, som det ærede Medlem har, vil altid tidligere have sagt omtrent det samme, som han nu siger. Jeg havde heller ikke ventet, at det ærede Medlem skulde erkende, at han havde faaet en anden Opfattelse end tidligere; jeg har aldrig truffet en Politiker, som vilde erkende, at han havde skiftet Standpunkt, saa det er meget rimeligt, at det ærede Medlem heller ikke har Lyst dertil. Men det, jeg sagde, var heller ikke, at det ærede Medlem har skiftet Standpunkt, men blot det, at han flygtede fra det ærede Medlem Hr. Borgbjergs Ideal, da det blev stillet op for ham; det er i hvert Fald en Kendsgerning. Jeg maa tilstaa, at jeg i det ærede Medlem har set en meget frisindt Mand paa det kirkelige Omraade, en Slags Foregangsmand, og jeg havde derfor ogsaa ventet, at han, naar nu den virkelig ideale Kirkeform blev stillet op for ham, vilde melde sig som Talsmand for denne Form. Det ærede Medlem har dog sikkert ofte indrømmet, at det ærligste er, at Kirken staaer fri og uafhængig af Staten; det er det redeligste for dem, der staaer i Kirken, at de ikke skal have den Krykke, som Staten er for dem, og det er ogsaa det redeligste for de Borgere, der ikke har kirkelige Interesser, men som alligevel staaer i Folkekirken. I saa Henseende blev jeg altsaa skuffet; men det skal i øvrigt ikke kølne Venskabet mellem det ærede Medlem og mig, saa der er ingen Grund til at tage det saa højtideligt.

Det glædede mig at høre, at det ærede Medlem Hr. Mads Gram holdt paa Bevarelsen af Civilregistrene i Sønderjylland. Jeg vil i den Anledning rette en Henstilling til Kirkeministeren, eller Justitsministeren skulde det maaske være, om vi dog ikke skulde arbejde for at faa Civilregistre indført her i Landet, samtidig med at disse Kirkelove bliver vedtaget, thi det vil dog vist blive en Nødvendighed. Skal der blive Orden i Bogførelsen af Fødsler og Dødsfald og lignende nødvendige Data, synes jeg, vi maa have Civilregistre. Ved hver Kirke er der en særlig Embedsmand til at føre Kirkebogen, og derved kommer der en Uensartethed i disse Bøgers Førelse, som vi ikke kan være tjent med. Skal vi have Orden i disse Forhold, maa vi have Civilregistre; og naar de skal bevares i Sønderjylland, ser jeg ikke rettere, end at vi maa indføre dem i den øvrige Del af Riget, saa der kan komme Enhed paa dette Omraade.

Det ærede Medlem Hr. Johannes Lou sagde, at Kirkens Indtægter var blevet reduceret. Jeg er enig med det ærede Medlem